

El Saló «Modernista»

2- Nov. - 1926

I

"La Ven. de Catalunya"

A les Galeries Dalmau del Passeig de Gràcia, hi ha actualment oberta l'exposició, que en el catàleg porta el títol impracticable d'«Exposició de Modernisme pictòric català confrontada amb una selecció d'obres d'artistes d'avanguardia estrangers».

La rehabilitació de la paraula «modernisme» és, ben segur, una audàcia a casa nostra, on aquest mot té un sentit anacrònic, car ací solament s'empra per assenyalar aquell període del «cop de fuet», i, per alt, per a recordar els homes dels «Quatre gats» que feren tronar i ploure en l'època de les bicicletes, del macfarlan, del cos de mosca — de les cotilles arbitràries — i de les mànegues de pernil. Fora d'ací el mot modernisme conserva el significat que es desprèn de la mateixa paraula, sense limitacions històriques de cap mena.

Malgrat tot, cal dir que costarà molt de tornar acostumar l'oida al so d'aquesta paraula a Barcelona, car s'ha anat degradant — tenia un significat molt distint al carrer de Mont-Sió, del que té actualment, per exemple el carrer de Floridablanca. Però molt més que el fer nou ús de la paraula modernisme, en el sentit veritable del mot, considero una valentia digna de tots els elogis, l'obrir el curs d'exposicions 1926-27, amb un Saló la principal característica del qual és obrir bretxa en el mur impermeable que per moltes i distintes causes s'ha anat alçant a casa nostra d'uns quants anys ençà, degut a la qual cosa s'ha gairebé interromput ací la tradició de renovellament, sense la qual tota tradició és — osa morta. Ningú més que Josep Dalmau hauria estat capaç de mostrar a Barcelona, en aquests moments, l'amor per l'art d'avanguardia; i, sobretot, ningú, ací, hauria estat bellament temerari de fer l'obertura de les exposicions del seu curs, amb obres de les tendències que s'apleguen sota els sostres de les Galeries del Passeig de Gràcia. Josep Dalmau, conquerint-se les iras de la gent temorenca — que generalment són els que menys saben perdonar — ha volgut nuar altra vegada la tradició de la «cripta» de les seves galeries del carrer de la Portaferrissa, d'història inolvidable.

Avui, una gran part d'artistes han trobat llur públic o llur sou, guanyats a canvi de renunciaments moltes vegades. Poca gent ací demana novetats — el snob ha mort en mans del menestral, que ha procurat alçar una miqueta el seu nivell i que d'aquesta manera s'ha fet amo de la situació.

Però el més lamentable és que, bona part del jovent que pujava amb empena, ha calçat les sabates de simolsa, prenent tornar a un regnat supèrfic. Mancats dels fonaments de l'ofici i, per tant, sense salut, tota nova recerca ha fallit estrepitosament en les mans balbes dels que havien cregut un dia en l'adveniment d'un nou art basat o no basat en la tradició. Havíem fet tard; ens havia escapat el tren. No sabíem l'ofici i calia aprendre'l, àdhuc que fos ensenyant tota la misèria, sense mica de picardia; i en aquesta causa primordial hi ha la raó de la

nostra retirada. Perquè hom esdevinguí audaç, perquè hom esdevinguí innovador, cal el coixí d'un bon aprenentatge, noblement servil. Per això, ací, on no saben dir mentides, passades les «galles» de la juvenesa, hem procurat aprendre el que no sabíem, en una hora, ben cert, intempestiva. I en la fixació de ço que és fonamental, havem perdut els bous i les esquelles de l'essencial.

L'única picardia dels nostres exjoves, és emprada en la conversa. Ara s'ha arribat a la conclusió de que l'art d'avanguardia és l'art que assorteixen a l'acadèmia. Cal pintar com Velàzquez—deia, diu un dels homes més significats antany pel seu ultra modernisme.—Està bé; però en aquest retorn a Velàzquez, el qui més hi perd és el que no té prou potència per a recrear-lo. Velàzquez pot «dir-se» de nou com ho féu Manet, Delacroix i Paussin solament es poden tornar a dir com ho féu Cézanne; la resta és «pomplierisme».

Passada la rauxa de l'adolescència i finit el trot de cavall sicília, ens hem acontentat d'un «trotillo» resignat.

José Dalmau ha volgut, amb la present exposició, obrir una altra vegada el parèntesi del conformisme i fer entrar de nou l'art dels joves per camins d'exploració.

El «Saló Modernista» és, potser, conjuntament una nota massa madura. Les etapes estètiques representades pels artistes estrangers, en bona part, ja no són ben bé d'avanguardia — precisament aquest és el mèrit de l'avanguardisme; deixar enrera les recerques de cada dia. Malgrat tot, el tornar a posar damunt la taula de la discussió el cubisme, per exemple, ha estat un bé que havem d'agrair a l'amic Dalmau.

RAFAEL BENET

Les Idees i les Imatges

DE LA PROFUNDITAT

Per a fer suportable i eficaç un to profund i competent s'ha de fer, abans, els possibles i els impossibles per a posar-se en un to antidogmàtic, anti-doctoral, anti-pedant.

Cal inspirar, de primer antuvi, al lector o a l'interlocutor, el que podríem dir-ne un sentiment, i, fins i tot, una sensació de confiança, de lleugeresa i de claredat.

La profunditat és una gran qualitat, certament, però que no ha d'esdevenir mai una qualitat de parada, ni, menys encara, un atribut grotesc professional.

La profunditat, és una noble qualitat de densitat interna, no una vulgar logomàquia externa de pesantor.

No oblidem, sobretot, que, més d'una vegada, la veritable profunditat, és una profunditat que no ho sembla...

JOSEP MARIA JUNOY